

DEKLARACIJA O STANJU PRAVOSUĐA U TURSKOJ

Na sastanku u Berlinu 25. svibnja 2018. Europska udruga sudaca (European Association of Judges, the EAJ) razmatrala je trenutno stanje pravosuđa (uključujući i tijela javnog tužiteljstva) u Turskoj, posebice nastavak pritvora za znatan broj sudaca i tužitelja te utjecaj na članove njihovih obitelji.

Kontinuiran pritvor sudaca i tužitelja koji se temelji samo na pretpostavci da su oni možda imali veze s organizacijom Fetullaha Gulena, je u suprotnosti sa člancima 5(3), 5(4), 6(1) i 6(2) Europske konvencije o ljudskim pravima te sa čl. 100 turskog Zakona o kaznenom postupku.

Isto tako, razrješenje tisuća sudaca i tužitelja bez propisnog postupka, temeljeno samo na pretpostavci da su oni možda imali veze sa organizacijom Fetullaha Gulena, krši načela usuglašena od strane nadležnog tijela Vijeća Europe. Činjenica da suci koji su razriješeni imaju mogućnost pokrenuti postupak u vezi razrješenja ne znači da nema takve povrede obzirom da nije ispravno na njih prebaciti teret dokazivanja vlastite nevinosti. Navedeno je u suprotnosti sa čl. 49 i 50 Preporuke CM/Rec (2010) 12¹.

U prvim mjesecima nakon događaja iz srpnja 2016. bilo je nekoliko situacija kada su protiv sudaca pokrenuti stegovni postupci jer su oslobodili osumnjičene iz pritvora. Bez obzira što je takva praksa u međuvremenu ispravljena, postoje indicije da su suci i dalje pod znatnim pritiskom da odlučuju u korist tužiteljstva. Ponavlja se da se radi o kršenju čl. 6(1) Europske konvencije o ljudskim pravima.

Konačno, znatan broj pritvorenih sudaca i tužitelja smješteni su u samicama od vremena kada su prvi puta pritvoreni, a drugi su smješteni u pretrpanim ćelijama. Radi se kršenju čl. 3 Europske konvencije o ljudskim pravima.

Stoga EAJ hitno:

- **poziva turske vlasti da promijene pristup i primjenjuju procedure koje su u skladu sa obavezama Turske kao države potpisnice Europske konvencije o ljudskim pravima i države članice Vijeća Europe.**
- **poziva turske vlasti da preispitaju sve predmete koji uključuju suce i tužitelje tako da bi osigurale da su isti u skladu sa obavezama Turske kao države potpisnice Europske konvencije o ljudskim pravima i države članice Vijeća Europe.**
- **poziva tijela Vijeća Europe da zatraže od Turske ispunjavanje njezinih o obaveza kao države potpisnice Europske konvencije o ljudskim pravima i države članice Vijeća Europe.**

---

¹ Preporuka CM/Rec(2010)12 Vijeća ministara zemljama članicama o sucima: neovisnost, učinkovitost i odgovornosti (Prihvaćeno u Vijeću ministara 17. studenog 2010. godine na 1098. sastanku zamjenika ministara),op.prev.

BILJEŠKE

Prema čl. 3 Europske konvencije o ljudskim pravima, nitko ne smije biti podvrgnut mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.

Prema čl. 5(3) i (4) Europske konvencije o ljudskim pravima, svatko uhićen ili pritvoren u uvjetima predviđenim stavkom 5(1)(c) mora se u najkraćem roku izvesti pred suca, ili pred drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti, i ima pravo u razumnom roku biti suđen ili pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se uvjetovati davanjem jamstva da će ta osoba pristupiti suđenju. Svatko tko je lišen slobode uhićenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti sudski postupak u kojem će se brzo odlučiti o zakonitosti njegova pritvaranja ili o njegovu puštanju na slobodu ako je pritvaranje bilo nezakonito (čl. 5(4)).

Prema čl. 6(1) Europske konvencije o ljudskim pravima, radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega, svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj.

Prema čl. 6(1) Europske konvencije o ljudskim pravima, svatko optužen za kazneno djelo smatrat će se nevinim sve dok mu se ne dokaže krivnja u skladu sa zakonom.

Čl. 100 turskog Zakona o kaznenom postupku sadrži dva uvjeta za pritvor: (a) kada postoje dokazi koji ukazuju na veliku vjerojatnost da je kazneno djelo počinjeno; i b) kada postoji razlog koji opravdava pritvor kao npr. opasnost od bijega, opasnost od skrivanja dokaza ili opasnost u odnosu na svjedoke. Jedina iznimka odnosi se na određena kaznena djela koja su nabrojana u trećem paragrafu čl. 100 ali čak i u odnosu na ta djela, uvjet naveden u a) mora biti ispunjen.

Prema Preporuci CM/Rec (2010) 12 zajamčeni mandat i nesmjjenjivost sudaca su ključni elementi neovisnosti (Članak 49). Štoviše, trajno imenovanje se može ukinuti samo u slučaju ozbiljnog kršenja stegovnih i kaznenih odredbi ustanovljenih zakonom ili u slučaju kada sudac više ne može obavljati sudačke dužnosti (članak 50).

Prevela:

Jasna Gažić Ferenčina

Sutkinja Općinskog građanskog suda u Zagrebu